Hatodik évfolyam 39. szám. Székely-Udvarhely, 1900. szeptember 30.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok-, tanitók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. elöljáróknak egészévre 6 kor., a tanitó-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos BETEGH PÁL.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ cm.-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. — Nyilt tér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér dija előre fizetendő.
— Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetési iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utcza), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adatnak vissza.

Gazdasági és társadalmi bajok.

Irta: *Ugron Zoltán.*

— szept. 23.

A Székelyfölddel mostohán bántak felülről, mikor vasuthálózatunkat részint kiépitetlenül hagyták, részint pedig annak kiépitését saját gyenge erőnkre utalták. Udvarhelyvármegye igen sokat szenvedett a politikai harczok és a vármegyei klikkek torzsalkodásainak ólyom sulya alatt is. Nyomasztólag hatott az általános gazdasági pangás, mely fenn rossz közgazdasági vezetéssel tetézve, alant s különösen vármegyénkben jó administrationalis és gazdasági egylettel parrirozva nem volt.

Mindazonáltal nem szabad szemet hunynunk a lakosság hibái felett sem. Népünk bevételi, pénzszerzési viszonyai s erre való törekvése is az ős-emberéhez hasonlitható. Igényei, költekezése ezekkel szemben azonban a lehető legmodernebbek. Bátran ki merem mondani, hogy e vármegye — tekintettel a kor haladására — nem jobban, de rosszabbul gazdálkodik, mint ötven év előtt a mezőn s legégbekiáltóbb ezen rossz gazdálkodása az erszényből. Előbbinek némi mentsége a tagositások költséges volta és csigalassusága, meg a brutalis hitelviszonyok; utóbbit semmi sem mentheti.

Ha országos vásárkor végig nézünk népünk gazdálkodásán, látjuk, mikép vesztegeti a legszegényebb ember is még kenyérre sem elegendő filléreit holmi hitvány, a megélhetéshez épen nem szükséges czikkekért. A postán hozatottakról, jobb nem is beszélni. Mikor látom, hogy az eladósodott székely apák gyermekei mennyi pénzt vesztegetnek pl. csak képes levelező-lapokra is, az ember igazán föl kell tegye a kérdést: meg-lehet-e akadályozni a végzetszerü romlást, mi e földön foly?!

Igennel válaszolok mégis, mert nem szabad feltételeznem, hogy az az intelligenczia, mely a székely népet a czivilizáczió bal-kinövéseire oly fogékonynyá teszi: viszont jó irányban teljesen hiányozzék és fejleszthető ne lenne.

Apasztani lehetőleg a haszontalan költségeket és több munkával s számitással emelni a produkcziót: ez kell legyen a jelszó. A Székelyföldön akkora vagyon egy sem ment tönkre, mely egy emberöltön visszaszerezhető ne legyen. De e czélból az összes jövedelmező termelési ágakat föl kell karolni s nem szabad magunkat tulszárnyalni hagyni még az oláhtól is.

Gazdáinknak tessék megnézni Balázsfalvától föl Segesvárig, hogy ott a kukoricza sorba vetve és fogattal van mivelve. Mennyi munkaerőt köt le nálunk ennek csak a kapálása is! Hány kaszálón vénül el a termés e miatt! Forszirozottab takarmány-termelésbe bele sem merünk fogni e miatt. Pedig jól táplált borjakat fölnevelni, vagy jól tartott tehénről három bört lehuzni (t. i. igázást, borjuzást és tejelést), nem utolsó kereset.

A kukoriczával való piszmogást sinyli az egész székely mezőgazdaság. Holott ha jól utána gondolunk, még nem is természetes, söt igen káros, hogy oly nagyban üzzük, mert hisz a kukoricza szárazságot jól álló, meleget kivánó növény s igy a mi nedves, hüvös klimánk alatt gyakran csal és jobbacska árával nem egyenliti ki, hogy csak tavasz-nyáron lehet jól értékesiteni.

Itt a takarmány termelését kell egész vonalon fölkarolni, mert jelenlegi marha-állományunk megkétszerezése ha nem is számban, de sulyban igen könnyen elérhető volna s ez lenne a czél. Rétek ápolása a mivelés alapja; honnan később a hegyi szántók is trágyát nyerhetnének. Ezzel szemben elfüzfásodott, mohosodott és vakondturásokkal teli réteket látunk a folyók és patakok mentén. Lóhere magtermelés gondos feltakaritással a középbirtokos gazdának pénzelő terménye lenne, de természetesen nem oly mérvekben üzve, hogy a föld here-unottá váljék.

Mindezt és ezekhez hasonlókat pedig jó volna székely népünknek figyelembe venni, mert 700 métermázsa krumpliért három medgyesi gazdának mm.-kint 2 korona 53 fillérjével most is igen tekintélyes összeget kellett kifizessek, holott azt igen szivesen fizettem volna székely véreimnek, de azok egy mmázsát sem hoztak, pedig én 7000-et is megvennék.

A burgonya (pityóka) termelése is többet hoz és sokkal könnyebb, mint a törökbuza (kukoricza); arról nálam mindenki meggyőződhetik, mert tavaly 17, ez évben pedig 22 waggonnal termeltem. A vasutról azonban azt is láthatták, hogy én a földem összel már megszántom s igy jó termést ad. Hanem azért a fiatfalvira reá boruló három határban senki sem követte eljárásomat. Ilyetén képen tehát csak az lehet csoda, ha földjük egyáltalán valamit megterem.

A szolgabirák réme. E czimen a következő találó sorokat olvassuk a nemleges jelentések felesleges munkájáról. Közönséges halandó el sem tudná képzelni, hogy mi mindenről kell a főszolgabiráknak manapság statisztikát és jelentést késziteni és hányszor egy évben. A többi között minden hónapban jelenteniök kell nekik, hogy járásuk területén bevételeztek-e valamit gazdátlanul talált, eladott jószágokból. Azután azt, hogy folyt-e be náluk valami selyemtenyésztési birságokból. Ha leég egy falu — és hány ég le egy évben az országban! — megindul a gyüjtés és jelentik a főbirák záros határidő alatt, hogy: X. Y. leégett község részére semmi sem folyt be. Köröztetnek egy gazembert, vagy gyanus egyént, vagy szökevényt és a főszolgabirák jelentik, hogy — a körözésnek mi eredménye sincs. Ezek az ugynevezett nemleges jelentések. Ha összevetjük, hogy mennyire rug az ily nemleges jelentések száma egy évben az egész országban, hát akkor egy rémes szám jön ki. Az országban van közel 400 szolgabiróság; 12 jelentés a selyemtenyésztési birságokról 400-szor az 4800 ügydarab, a gazdátlan állatokról ismét 4800 ügydarab; egy évben csak 25 leégett községi gyüjtést

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCZÁJA.

Titkári jelentés

a székelyudvarhelyi tanár-kör 1899—1900-ik évi müködéséről*

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája.

Mélyen tisztelt közgyülés!
Szeretett kartársak!

Tanár-körünk életében ujra eljutottunk azon ponthoz, a midőn egy évi sáfárkodásunk eredményéről kell — állásomnál fogva — hivatalosan beszámolnom. A multra való visszapillantással, körünk életében fölmerült nevezetesebb mozzanatok feltárásával s emlékezetbe való visszaidézésével czélunk az, hogy itéletet tartsunk önmagunk felett s meggyőződést szerezzünk arról, vajjon a legközelebbről lefolyt évben tovább haladtunk-e azon az uton, mely körünket czéljának megvalósitásához közelebb viszi, vagy pedig olyan irányt követtünk, mely sok tekintetben visszaesést jelent? Számot kell vetni e körben kifejtett munkásságunkkal, mielőtt tovább mennénk, hadd lássuk van-e okunk örvendezni, vagy talán jónak látjuk, hogy egyet-mást gondosan takargassunk? — Mindnyájan emlékezhetünk, mélyen tisztelt közgyülés, arra, hogy minő elvek, törekvések érvényesültek akkor, midőn ezelőtt $3^1/_2$ évvel közös egyetértéssel körünket megalkottuk. Az a gondolat vezetett és lelkesitett minket, hogy tanár-körünk megteremtésével itt egy olyan góczpontot létesitsünk, mely hivatva lesz arra, hogy a nemzeti közmüvelődés helybeli és közel eső vidéki munkásait — közelebb hozva egymáshoz — egyesitse és szorosabbá tegye köztünk azt a kapcsot, mely minket közös hivatásunknál fogva egybetart; azt akartuk elérni és biztositani, hogy ne csak az iskolai életbe egyenként és testületenként külön-külön igyekezzünk kötelességünket teljesiteni, hanem — az iskolák falain kivül is — együttes tevékenységgel és buzgósággal fokozottabb mértékben munkáljuk hazai kulturánk ügyét s erősitsük azt a szellemet, mely állásunkból önkényt foly. És ha e szempontból tekintem körünknek fennállása óta eddig kifejtett müködését, az eredménynyel — véleményem szerint — csak részben lehetünk megelégedve. Üléseink jegyzőkönyvei elég hü képet tárnak fel a multból s bizonyságot tesznek arról, hogy körünk figyelemre méltatta mindazon fontosabb aktuális tanügyi kérdéseket, melyek az utóbbi három év alatt fölmerültek. Az itt tárgyalt paedagogiai és didaktikai, elméleti és gyakorlati irányu kérdések kellő megvitatásban részesültek s az elvi alapon megindult vitákat semmiféle személyes jellegü, biráló vagy gáncsoskodó irányzat soha meg nem zavarta. Ha e tekintetben némi büszkeséggel és jóleső érzéssel pillanthatunk is vissza körünk eddigi munkásságára, kérdem, vajjon megtettünk-e arra nézve is mindent, hogy a kartársi érzületet fejlesszük, erősitsük az egyesületi közszellemet, hogy ne csak külsőleg, tanári állásunknál fogva, hanem lelkileg is egyek legyünk elhivatásunk és idealis törekvéseink megvalósitásában? A közös czélokért folytatott küzdelmeinkben szorosabban kellene egyesülnünk, s ez egységet s a közösség ezen érzetét külsőleg is mindannyiszor ki kellene fejeznünk, valahányszor a tanárság egy vagy más irányban való képviseltetéséről van szó. Körünk abban a szerencsés helyzetben van, hogy nemcsak tagjainak számánál, de szellemi erejénél fogva is bizonyos tekintetben vezérszerepre lehetne hivatva. Nem arra gondolok ezzel, hogy mi itt országra szóló tanügyi politikát folytassunk, jóllehet e téren is körünk egyes kérdésekben elfoglalt álláspontjával általános figyelmre és méltánylásra talált, hanem azt szeretném, s ez forró óhajtásom volna, hogy körünk olyan organummá nöjje ki magát, mely e sokat s nem egyszer büszkén emlegetett székely Athenaenk szellemi középpontja legyen; szeretném, ha a helybeli és vidéki szellemi életnek s e város és vármegye kulturális törekvéseinek minden nevezetesebb mozzanata innen, e helyről nyerné irányitó, fénylő és melegitő sugarát; azt szeretném, ha azt a lelki világosságot, melyet oly sok és nehéz fáradsággal szereztünk, minél szélesebb körben ragyogtatnók, hogy a vallás, a tudomány s a müvészet áldásaiban annál többen részesülhessenek. Ez ideális czél kellene, hogy irányitsa munkálkodásunkat; ez kellene, hogy törekvéseinkben állandóan lelkesitsen; ennek megvalósitására kellene egy szivvel-lélekkel egyesülnünk! Ha eddig ez irányban eredményt felmutatni nem is tudtunk, él bennem a hit, a remény, hogy előbb-utóbb megtaláljuk azt az utat, a mely körünk müködését szélesebb körüvé s áldásosabbá fogja tenni. E magasabb czél egyesitsen minket a munkában s tegye erősebbé közöttünk a kartársi érzületet s az egyesületi szellemet.

*

A mi körünknek a közelebbi évben lefolyt müködését illeti, erre nézve általánosságban annyit mondhatok, hogy igyekeztünk megmaradni abban az irányban, melyet azelőtt követtünk, és ha eredmény tekintetében nem is lehet a mult évet a fellendülés évének tekinteni, de a visszaesés vádja sem illethet minket. A kitartó és folytonos munkának jeleivel többször volt alkalmunk találkozni; kellő figyelemre méltattuk a különböző s itt tárgyalt tanügyi kérdéseket; a fölmerült eszmecserékben tehetségünk szerint részt vettünk; s állást foglaltunk s hallattuk szavunkat mindannyiszor, valahányszor országos jellegü vagy megvitatásra ide küldött fontosabb közoktatásügyi kérdés tisztázásáról volt szó. Ha az elért szellemi eredménynyel bizonyos mértékig meg is lehetünk elégedve, mégsem hallgathatom el kifejezést adni annak, hogy munkálkodásunkat szebbé és gazdagabbá, egyesületi életünket élénkebbé és pezsgőbbé tehettük volna, ha a tisztelt tagtársak közül minél többen tevékeny részt vettek volna a közös munkában s üléseink iránt is nagyobb érdeklődéssel viseltettek volna.

A lefolyt egyesületi évben összesen 11 ülést tartottunk, melyek közül 1 alakuló, 8 rendes, 1 rendkivüli

* Felolvastatott av 1900. szept. 22-iki közgyülésen.

E héten megjelenik Pálmay József: „Udvarhely Vármegye Nemes Családjai“ czimü nagyszabásu müve 34 nagy 4° iven. Ára füzve 16 korona. Kapható a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedő, könyvkiadónál) Székely-Udvarhelyt.
Müvészies kivitelü bekötési táblák e müköz darabonkint 4 koronáért ugyanitt megrendelhetők.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

véve, az kerek 10,000 ügydarab; az eredménytelen nyomozások számát bátran tehetjük kétennyire, de vegyük csak felére, az is 10.000 ügydarab, ez összesen csak e négy tételnél kerek 30,000 ügydarab. Ennyire tehető egy nagyobb vármegye közigazgatási évi ügyforgalma. E szerint ugy vehetjük a dolgot, hogy egy egész vármegye összes közigazgatási közegei nem csinálnak mást, mint megfeszitett erővel nemleges jelentéseket készitenek vagyis haszontalan és fölösleges munkát végeznek.

Elvi döntés. A m. kir. közigazgatási biróság a következőket mondta ki: Ha a törvényhatósági legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállitásánál valaki sem az adóhivatalok kimutatásai ellen felszólamlást, sem a kimutatásokra alapitott névjegyzék ellen fellebbezést nem adott be, ugy az illető az adóhivatal által tévesen kimutatott állami adónak a névjegyzék megváltoztatása szempontjából való helyesbitését akkor sem igényelheti, ha az állandó biráló választmány által más oldalról beadott felebbezés következtében elrendelt kiigazitás folytán adója a legkisebb mértéken alól maradna s ennélfogva az illető a névjegyzékből kimaradna is.

A jegyző és pénztárnok rokonsága. Egy közigazgatási szaklaphoz a következő levelet intézték: A jegyző és a pénztárnok közt, akinek leányát a jegyző nőül veszi, forog-e fenn az 1886. évi XXII. t.-cz. 75. §-ban jelzett akadály? Ha igen, lehetséges-e ezen akadályt kikerülni olykép, hogy a pénztárnok valamiképen jótállást ad a pénzkezelés rendes és kifogástalan folyásáért? — A válasz erre a következő: Ez esetben a törvény 75. §. c) pontjában körülirt összeférhetlenség esete forog fenn, mert a jegyző a pénztárnokkal, kinek leányát nőül vette, a sógorság első fokában áll, s ezen összeférhetlenségen azzal, hogy a pénztárnok jótállást ad a pénzek rendes kezeléseért, segiteni nem lehet.

Ipari mozgalmak vármegyénkben

A Székely-Udvarhely mult számában ismertettük azon értekezlet lefolyásának egyrészét, mely kishalmágyi Hollaky Arthur főispánunk elöklete alatt szenterzsébeti Szakáts Péter székely iparkamarai titkár és Örley János kir. iparfelügyelő részvételével az elmult héten városunkban volt.

Délután 3 órától egész késő estig a legnagyobb odaadással vizsgálták a miniszteri kiküldöttek iparosaink helyzetét.

A faipari ágaknál kifejezésre jutott, hogy két butor-raktáros van s azok idegen helyről hozott butorokkal elnyomják asztalosainkat. Kauncz Albert egész őszintén kijelentette, hogy asztalosaink legtöbbje kellőleg nincs kiképezve. A segédek még egy jól képzett tanulóval sem érnek fel. Az ilyen elemekből lett mesterek aztán minden körültekintés, számitás nélkül vállalkoznak; drága váltós adósságokba merülnek s csakhogy tengethessék napról-napra életüket, képesek a legkisebb haszon nélkül is dolgozni és ezzel elrontják a jobb iparosok keresetét is. Ők magok pedig tönkremennek.

Az értekezlet asztalos tanfolyam létesitését, faszáritó felállitását, az asztalosok szövetkezését, famegmunkáló gépek beállitását véleményezte. Együttesen az asztalosok, kerekesek, esztergályosok, kádárok stb. részére.

A vasiparosok szük körre szoritott megélhetését a rabok munkájának beszüntetése biztositaná némileg. Szövetkezni hajlandók. Előterjesztik, hogy tudnának dolgozni, de előitélettel van a közönség. Megtörtént, hogy egy igen előkelő uri ember részére kocsit készitették s az uri ember, ki a helyi iparnak lelkes hive — hogy feleségének kedvét megnyerhesse, a kocsit nem az iparostól, hanem gondosan becsomagolva: a helyi vasuti állomásról hozatta be és igen megtetszett, s az uri asszony — ki azt hitte, hogy a kocsi a fővárosból való — azzal dicsérte meg: Ez sokkal különb a helyben készülteknél. A bádogosok a többi vasiparosokkal szakcsoportba lépnek.

A fazekas iparosok, kik városunkban mintegy ötvenen vannak — panaszolják, hogy vidékről a helyi piaczot elárasztják heti vásárok alkalmával is árukkal s igy ők károsodnak. Szabályrendelet módositását sürgetik. Erre nézve főispán kilátást nyujt. Továbbá panaszolják, hogy az anyag és megélhetés drágult s ezzel szemben nincs keresetük. Szakáts titkár szövetkezést ajánl, a melylyel együttesen nagyobb mennyiségben szerezzék be az anyagot s igy olcsóbban hozzá jutnak. Ezt elfogadják. Örley iparfelügyelő a fazekasipar elmaradottságát ecseteli s abban látja nyomoruságuk fegfőbb okát, hogy 50 évvel ezelőtt is csak igy gyakorolták iparukat, holott a közönség izlése finomult. Ezzel a fazekasok nem törődtek s tényleg ma-holnap a megélhetés szinteréről lemaradnak. Az állam agyagipari szakiskolát létesitett s azt még meg sem tekintették. Közben élénk beszélgetést folytattak Barabás Lajos fazekasmesterrel, aki kijelentette, hogy ha a jelenlegi kiállitásu munkájából meg nem él, mintsem tanuljon: inkább f e l a k a s z t j a m a g á t, mert ő már 50 éves ember s „kinőtt a tanulásból“...

Az értekezlet további lefolyásának ismertetését — térszüke miatt — jövő számunkban folytatjuk.

Vidéki levél.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Sziveskedjék becses lapjában egy kis helyet engedni, melyen egy jelentőségteljes nap emléke szerény visszaemlékezésben legyen megörökitve. Nem nagy és kiterjedett helynek, hanem csak egy kis községnek ünnepélye az, a melyről szólani fogok. Ugyanis Homoródjánosfalva község képviselőtestülete f. évi május hó 6-án a honszerelem magas érzelmétől vezéreltetve, igaz lelkesedéssel hozta ama határozatot, hogy szép magyar hazánk ezeréves fennállása emlékére községe egy nagyobbacska szabad terén, a templom és iskola szomszédságában emléket fog állitani, mely a jelen és jövő nemzedéknek hirdesse a mult ezerév szenvedését s dicsőségét egyaránt. Egyhangu lelkesedéssel hozott határozatát f. hó 16-án — midőn a szobor-leleplezési ünnepély volt — véglegesitette. És ez ünnepély olyan szép és lélekemelő volt, hogy mulasztást követnék el, ha nem időzném egy pár pillanatig annak lefolyásánál. Egyfelől az ezzel való foglalkozás lelki öröm rám nézve, másfelől tanulság lehet más községekre nézve is.

Az „ezeréves emlék“-felavatási ünnepély meghivója tárgysorozatában 10 pont volt felvéve, a mely még egy beszéddel megbővült. A községi dalkör Kiss György tanitó lelkes vezetése mellett a Hymnuszszal kezdette meg az ünnepélyt d. u. 2 óra után a szobor mellett emelt deszka-állványon, melyet a majdnem másfél ezerre öszszesereglett közönség vett minden oldalról körül. Ez ének elhangzása után Benedek Mózes képviselőtestületi elnök lépett az állványra elmondani megnyitó beszédét, melyben az emlékkő felemelésére vonatkozó községi határozatot és lelkes áldozatot szép és lelkes szavakban mondotta el. Ürmösi Károly lelkészt ezután felavatási beszédének megtartására hivja fel. Feszült figyelemmel és teljes odaadással hallgatta végig a közönség a teljesen odaillő beszéd lelkes előadását, melynek bevezető soraiban a Jákób utazásához hasonlitja a magyar nemzet ezerévét, mely szintén egy utazás jóban és rosszban, dicsőség- és szenvedésben. Szépen fejtegeti aztán, hogy Jákób a helyet megszentelte, követ emelvén, hogy ott imádja Istent, ki segélte utjában. Igy emel, szentel a magyar nemzet is több helyen s itt is követ, mely érzéketlen kő szép tettekre hevitsen a multak emlékein tanulva s a multak nagy eseményeiből s azok szerepvivői tetteiből lelkesedést és kitartást meritve. Beszéde folyamán lehullott a szépen megkoszoruzott emléket körülvevő lepel s gyönyörködve szemléltük a hármas alapzaton álló mintegy két méter magas, tömör trachit-követ, mely szép léczes kerités közepén négy fiatal cserefa társaságában: disze a községnek, sőt — bátran mondhatjuk — büszkesége is. A kő három oldalán a következő aranyozott felirások vannak. Keleti oldalán:

EGY ISTENÜNK.
EGY MAGYAR HAZÁNK.

Nyugotin: 896–1896.

A délin:

MAGYARORSZÁG EZERÉVES FENNÁLLÁSÁNAK
EMLÉKÉRE — JÁNOSFALVA KÖZÖNSÉGE.

Romlott sziv és romlott elme, kit hazája hő szerelme szép tettekre nem hevit.

BÁLINT ZSIGMOND
készitette.

Még a honszerelemre buzditó beszéd hatása alatt voltunk mindnyájan, midőn az iskolás gyermekek „Honfidala“ kellemesen kötötte le figyelmünket. Végeztével Kiss György községi tanitó a gyermekekhez és a közönséghez intézett beszéde következett. Érdekesen fejtegette a régi államok életét, melyek minden nagyságuk mellett sem érhettek ezer évet; mig szeretett hazánk „oly sok viszály után“ is él, sőt virágzik. Hatásos beszédében e hazának szivvel-lélekkel való szeretésére serkenti az összegyült közönséget s különösen a jövendő reményeit: az ifjuságot. Ezt követőleg gyors egymásutánban jöttek zene, szavalatok, beszéd és ének a dalkörtől. Ezeknek végeztével ifj. Márkos Ferencz képviselőtestületi tag és Benedek Mózes községi főbiró léptek az emelvényre, hol előbbi egy sikerült beszéd kiséretében a községnek s különösen annak jeleni derék birójának gondozása alá bocsátja jó és hiv megőrzés végett az emlékkövet. E beszédből tudtuk meg azon élelmes és jól megfontolt elhatározást, mely szerint a község képviselőtestülete az emlékkő belsejébe egy üveget helyezett el, melyben örök emlékezés végett egy — ez emlékkő kivitelére vonatkozó — teljes irományjegyzék van elhelyezve. A főbiró átvéve az emléket s azt a községbeliek jóindulatába ajánlva, hazafias, lelkes szavakban köszönte meg a közönség szives megjelenését, mely — kedvezvén a szép és kellemes őszi idő is — valóban nagyszerü vala. A biró beszédének elhangzása után a nemrég létesült zenekar Rákóczy-indulója zárta be a szép és lélekemelően magasztos ünnepélyt, mely teljes két óráig tartotta lebilincselve, mondhatni elbüvölve a közönséget. A szavalatoknál és beszédnél meg kell emlitsem két kis iskolás növendék lelkes hangon előadott szavalatát s különösen Bálint Zsigmondnak, az emlék-kő késziőjének tárgysorozaton kivüli beszédét. Válogatott szavaiból a lelkesitő honszerelem tüze érzett ki s lelkes előadásával magával ragadott minden egyes hallgatót.

A hol ilyen ünnepélyt tud a nép tartani, arról a biblia szavaival el lehet mondani: „Ti választott nemzetség és oly nép vagytok, melyet Isten sajátjának tart, hogy annak hatalmas dolgait hirdessétek“.

Nemcsak a Kis-, hanem a Nagy-Homoród mentéről is számosan vettek részt az ünnepélyen. A szomszédos falvakból pedig tömegesen jelentek meg s a mi emlitésre és dicséretre méltó: Darócz szomszédos község szász ajku lakosai közül számosan jöttek e hazafias ünnepélyre velünk ünnepelni Török Lajos derék jegyzőjük és Fuchs Vilmos körorvosuk vezetése mellett.

És itt helyén valónak látom megemliteni e nagy és nevezetes ünnepi napnak jelentőségét. E község a tiszta székely községek sorában a Kis-Homoród mentén utolsó. Alul már szász és oláh falvak következnek. Mint az őrálló, a kit a legkiállóbb pontra helyeznek, hogy éles, metsző kiáltásával a nagy messziségbe bekiálthasson. S e czélra a legderekabbakat jelöli. E kis község is az ő lelkes hazafiságával, nemes áldozatrakészségével oly helyen van, honnan, mint a magyarságnak erős védbástyája, sziklarendithetetlenségü magyar érzelmével más nemzetiségü honfitársainknak példát ad s lelkesedést kölcsönöz a hazaszeretet magasztos érzelmeinek felköltésére.

E helyen és e ponton szükséges volt s az is lesz ez emlékkő és az ezzel kapcsolatos ünnepély is. Az előbbi végtelen időkig — a porlásig fog állani; utóbbi sok ideig élni. Lelkesiteni fog a vidék megjelent embereinek szivében, lelkében, a kik ilyen és ehez hasonló derék tettek végrehajtásakor mindig érezhetik a nagy költő szavait, jóslatát: „Csak nem fajult el még a székely vér! Minden kis cseppje drága gyöngyöt ér“.

Tisztelettel hajlunk meg a jánosfalviak követésreméltó példájuk előtt s elismeréssel adózunk derék, hazafias tervük keresztülviteléért, melylyel megmutatták a vidék falvainak, hogy: „Mit vihet ki erős szivláng alatt az elszántság hatalma s az érczakarat!“

Végül még megjegyzem, hogy az ünnepély lefolyása után tánczmulatság következett s ez a késő éjjelig eltartott. Mint az idő, oly szép, csendes és sikerült volt a tánczmulatság is, hol a vidék fiatalsága a tánczban, az élemedettek pedig ünnepi hangulattal teljes baráti beszélgetésben töltötték az időt. Az összes bevétel 85 kor. 80 fill., a kiadás 25 kor. 80 fill. volt, igy a tiszta jövedelem 60 korona, melyet az olvasó-egylet alaptőkéje gyarapitására forditanak. Sok ilyen ünnepélyt!!

Jelenvolt.

TANÜGY.

Meghivó. Az »Udvarhelymegyei Tanitóegylet« Udvarhely járási fiókköre, október hó 10-én d. e. 9 órakor kezdődőleg, Parajdon gyülést tart, melyre egyletünk minden tagját valamint a tanügy iránt érdeklődő közönséget is tisztelettel meghivom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Tanit Kakucs György és Orbók Gyula. 3. Jegyzőkönyv olvasás és hitelesités. 4. Péter Károly alsósófalvi ref. lelk. felolvas a népkönyvtárak szervezéséről. 5. Damó Dénes szaval. 6. Kakucs György, Mircse Dénes, Vida Mózes és Damó Dénes férfi négyest énekelnek 7. Vida Mózes felolvas. 8. Helcser Kálmán szabad előadást tart. 9. Bakó Antal szaval. 10. Jelentések, inditványok. Felkérem egyletünk tagjait, hogy a tagsági dijakat (1 kor. 20 fill.), valamint az »Erzsébet emléktábla« költségeinek diját, (2 kor.) ugyszintén a kiosztott aláirási- és gyüjtőiveket is magukkal hozni sziveskedjenek. Székely-Udvarhely, 1900. szept. 26. L á z á r J ó z s e f, köri elnök.

s 1 diszülés volt. Ez utóbbit Nsgs. Kuncz Elek főigazgató, diszelnökünk — tiszteletére ittléte alkalmából — tartottuk.

Az alakuló ülésen, melyen a titkár tanári körünknek 1898|99-ik évi müködését ismertette, történt meg a tisztviselők megválasztása. A közgyülés bizalma az elnöki székbe ujra dr Solymossy Lajos, főreáliskolai igazgatót ültette, ki ismert buzgóságával és tapintatával vezette üléseink sorrendjét. Köréje csoportosultak a többi tisztviselők, igy Gönczy Lajos, ref. kollegiumi igazgató és Bod. Károly ref. koll. tanár, alelnökök, továbbá Embery Árpád és Jánosy Péter róm. kath. főgymn. tanárok, előbbi mint jegyző, utóbbi mint pénztáros és csekélységem, titkári minőségben.

Üléseinken alkalmunk volt különböző tárgyu felolvasásokat és előadásokat hallani, amelyeknek kapcsán sokszor olyan kérdések is merültek fel, melyek a vita folyamán szélesebb körü hullámokat vertek.

Felolvasást többen tartottak. Igy dr S z i l á g y i Albert, főreáliskolai tanár, a novemberi diszülésen „A t ö r t é n e l e m t a n i t á s á n a k n e h é z s é g e i r ő l“ értekezett. Előadásában rámutatva röviden a történetirás fejlődésére s tárgyalása különböző módszereire, arra hivta fel a figyelmet, hogy az uj középiskolai tanterv értelmében nagyobb gondot kell forditani az ifjuság történeti érzékének a kifejlesztésére, s e czélból szükségesnek tartja, hogy olyan tankönyveket adjunk az ifjuság kezébe, melyekben a történelmi anyag rendszeresen, áttekintően és világosan van feldolgozva. Végül üdvözli az uj tantervnek azt az intézkedését, hogy a magyar történelem a világtörténelem keretében kellő beillesztést talált, s igy ezután a hazai események tárgyalása a világeseményekkel kapcsolatosan történhetik. A gondosan készitett s alapos tanulmányra valló értekezést körünk elismeréssel fogadta.

Ugyancsak a diszülésen hallottunk egy szabadelőadást is, melyet B o d Károly, ref. kollegiumi tanár tartott „A z i s k o l a i ö n k é p z ő-k ö r ö k e g y s é g e s s z e r v e z é s é r ő l“. Fejtegetéseinek alapját az erdélyrészi ref. kollegiumi tanároknak e kérdésben elfoglalt álláspontja képezte, s ennek értelmében sürgette azt, hogy az önképző-körök müködését az iskolai tanulmányokkal a legszorosabb összefüggésbe kell hozni s országos rendelettel kellene megállapitani azok egységes szervezését s müködésök határozott irányát. Addig is azonban, mig ez miniszteri intézkedéssel megoldást nyerne, kivánatosnak tartja, hogy legalább a helyi három középiskola tanártestülete e tekintetben bizonyos megállapodásra jusson. A fölvetett eszme élénk vitát idézett elő s határozatunk az volt, hogy a három középiskola önképző-körének vezető tanárai az önképző-körök lehető egységesitésének a kérdését egymás közt beszéljék meg s találják módját annak is, hogy a nevezetesebb iskolai ünnepélyek — a közönségre való tekintettel — együttesen rendezhetők legyenek. Sajnos azonban, hogy ez irányban még eddig semmi olyan lépést nem tettünk, mely e határozatunk megvalósitására vezetne.

Körünk ülésén mutatta be K o v á c s Dániel, ref. koll. tanár „A s a t i r i k u s m o d o r j o g o s u l t s á g a a t ö r t é n e t i r á s b a n“ czimü tanulmányát, melyet különben szabad-lyceumi felolvasásnak szánt volt. Szerző érdekesen fejtegette a satirikus elemnek emberi természetünkben gyökeredző jellemző sajátságait s kimutatta a római satirikusokra való hivatkozással, hogy a satirának a történetirásban való alkalmazása nem ellenkezik a történetiró czéljával, ha objectivitását meg tudja őrizni. A szellemes és forma tekintetében is kiváló felolvasás mindnyájunk figyelmét megragadta s igazi élvezettel hallgattuk végig.

„A g y o r s i r á s t ö r t é n e t é r ő l“ értekezett S z a b ó András, ref. kollegiumi tanár, ki történelmi visszapillantásában az ó- és uj-kor kiválóbb gyorsirási rendszerek alkotóit ismertette, tüzetesen kifejtette a hazai gyorsirás fejlődését és méltatta a Gabelsberger—Markovits-féle rendszer kiválóságait s hatását. Végül amaz óhajtásának is kifejezést adott, hogy a gyorsirás tanulása a középiskolák III—V. osztályaiban kötelezővé tétessék. A szakavatott és tanulságos értekezést körünk köszönettel fogadta.

(Vége köv.)

Fejes Áron.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

IRODALOM.

„Az üldözöttek.“ Ezzel a czimmel F ü l e i Lajos városunk születte, lapunk kiváló munkatársa ujabban egy 55 oldalra terjedő füzetet irt, melyet a fővárosi sajtó kivétel nélkül legmelegebben fogadott. Az állatvédelem érdekében készült — itt-ott képekkel illusztrált — kis munka első része érdekes és változatos czikkekben fejtegeti az etikai és közgazdasági okokat, melyek az „ü l d ö z ö t t e k“ védelmét sürgetik. Fájdalom, már a diplomáczia utján is fölpanaszolják, hogy a középeurópai madárpusztitás legelszomoritóbb példáit leginkább hazánk és Olaszország szolgáltatják. Tény az, hogy gazdaközönségünk rovarevő madaraink pusztitása miatt kiszámithatlan károkat szenved... A füzet második része „Á l l a t v é d e l e m a g y e r m e k s z o b á b a n“ czimmel kedves apró versekben oktatja a gyermekeket az állatvédelemre. A tanulságos és hasznos füzetből — melyet G r i m m Gusztáv adott ki — egyes mutatványokat fogunk közölni. Ugy értesülünk, hogy Fülei városunkban azoknak tiszteletpéldányokat küld, a kik V á n d o r u t o n czimü munkáját megrendelték volt. A szives ajándékot örömmel várjuk és szerzőjének további lelkes munkásságához szerencsét kivánunk.

KÜLÖNFÉLÉK.

F o n o g r a f-h a n g v e r s e n y.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület igen életrevaló uj vállalkozásba fogott. A Kolozsvárt most készülő Mátyás-muzeum javára meg akarja szólaltatni országszerte Edison nagyszerü találmányának, a hangiró-gépnek legujabb, tökéletesitett alakját, a mely nálunk maiglan egészen ismeretlen. A fonografot ujabban két irányban rendkivüli módon tökéletesitették. Az egyik nagy változtatás B e t t i n i olasz mérnöktől ered, a ki egy szerkezettel, mely a régi fonografra alkalmaztatik, a hangok fölvételének és visszaadásának módját tette sokkal finomabbá. E szerkezet a párisi világkiállitáson az összes találmányok közt a második kitüntetést kapta (az elsöt P o u l s e n dán mérnöknek adták a telefon és a fonograf egyesitéseért, a mely azonban még nem teljesen kész találmány). A fonograf másik irányu javitása abban áll, hogy a gép hengerét óriásilag megnagyobbitották s ez által a hang erejét bámulatosan fokozzák.

Mindakét tökéletesités olyan, hogy a fonografot alkalmassá teszi nemcsak kisebb házi mulatságok számára zeneeszközül, hanem nagy hangversenyek tartására is, különösen kiegészitve a hang erősitése czéljából még egy óriási tölcsérrel, mely a hangot minden irányban szétvezeti.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület megszerezte a fonografnak ezeket a legujabb tökéletesitett alakjait és most velük hangverseny-körutat rendez. A körutra előadóul V i k á r B é l a ismert néprajz-irót, a M. N. Muzeum, a Kisfaludy-Társaság és az E. K. E. lelkes dalgyüjtőjét kérték föl, a ki a fonografot régóta sikerrel alkalmazza népies dallamok, mesék stb. gyüjtésére. A nagy hangverseny géppel együtt gazdag és változatos müsort szereztek be a fonográfon előadandó ének- és zeneszámokból, melyek közt exotikumok is vannak, minőket csakis a fonografon lehet hallani, mint pl. néger és indián hangszerek és énekesek előadása és más efélék; de vannak gyönyörü müvészi darabok is, tenor- és és bariton-solók, vegyes énekkarok stb. és különböző hangszerek játékának szebbnél-szebb fölvételei, melyek valódi müélvezetet nyujtanak s a legnagyobb hangverseny-terem legtávolabbi zugában is tisztán hallhatók.

Ma-holnap megérjük, hogy a kisebb zenekarokat a fonograf végkép ki fogja szoritani és csak az elsőrendü nagy zenekarok maradnak meg s azok is leginkább a fonográfba fognak játszani, hogy azután a gép vigye szét müvészi előadásukat az egész világra.

O k t ó b e r h ó 7-é n e s t i 8 ó r a k o r S z é k e l y-U d v a r h e l y városa lesz ily modern hangversenynek szinhelye. A newyorki, chikagói, milánói és egyéb külföldi elsőrendü zenekarok és dalszinházak előadásában fogunk gyönyörködni s néhány szép magyar dalt fogunk hallani az ördöngős gépen, melynél meglepőbbet — kivált az emlitett ujitások után — az emberi szellem még sohasem alkotott. Nem csodálatos-e, hogy az emberi hang, sőt a müvészi remeklés a zene és ének terén ma már nem veszhet el, hanem ép ugy megörökithető, mint arczunk vonásai vagy bármely tárgy képe a fotográfia idején? A régiek mondása, hogy az irás megmarad, de a szók elröpülnek (verba volant, scripta monent), igy lett az emberi elme müve által üres szóvá. Mert a fonográfba fölfogott hangok el nem enyésznek többé s századok mulva is beszélni fognak az ősök nyelvén, az ő gondolataikkal és érzelmeikkel, mindig uj meg uj nemzedékekhez.

A Kárpát-Egyesület, mely eddig is előljárt az agitásban, most e hangversenyek rendezésével, a Mátyás-muzeum létrejöttének ily módon való elősegitésével ismét hazafias kulturmissziót teljesit, melyet bizonyára megyénk és városunk minden igaz fia lelkesedéssel fog méltányolni. Ezért nem kételkedünk benne, hogy az E. K. E. október 7-iki fonográf-hangversenye, légelső ily hangverseny hazánkban, osztatlan érdeklődésre számithat. A hangverseny rendezését Ádám Albert vármegyei t. főjegyző vállalta el. Belépő dij: I. 2 korona. II. 1 korona. Állóhely 50 fillér. Tanulóknak 20 fillér. Jegyek előre válthatók Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében. Kezdete 8 órakor. — Megjegyezzük, hogy ugyancsak 7-én a délelőtti órákban Székely-Kereszturon is rendez az E. K. E. ilyen hangversenyt.

— **Uj számtanácsos.** A pénzügyi m. kir. miniszter B a r a n y a i Gyula kir. számvizsgáló, számvevőségi főnököt, ugyancsak a helybeli kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez kir. pénzügyi számtanácsosnak nevezte ki.

— **A honvédség köréből.** A király nagysolymosi Koncz Frigyes nagyszebeni 23. m. kir. honvéd-gyalogezredbeli alezredest a lugosi 8-ik honvéd-gyalogezred parancsnokának nevezte ki.

— **Uj albiró.** A király Knörr Ferencz gyulafehérvári kir. törvényszéki aljegyzőt a helybeli kir. törvényszékhez albirónak nevezte ki.

— **Kinevezés.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter R á d u l y János kir. erdészt a helybeli erdőhivatalhoz főerdésznek; V i g h József kir. erdőgyakornokot ugyanide erdészjelöltnek nevezte ki.

— **Az első.** Erked község ez első, mely általános lelkesedéssel elhatározta, hogy a telefonhálózatba belép. Szivesen üdvözöljük a derék község értelmes és haladni vágyó polgárságát.

— **Halálozás.** Olasz Gyula helybeli ev. ref. koll. tanárt és nejét megrenditő csapás érte. Bálványozásig szeretett szép kis leánykájukat elragadta a kérlelhetetlen halál. A hirtelen beállott gyászesetről következő jelentést vettük: Olasz Gyula ev. ref. kollegiumi tanár és neje Sickinger Teréz, mint szülők; Olasz Gabriella, mint testvér; Sickinger Károly és neje Sommerhuber Katalin és özv. Olasz Károlyné, mint nagyszülők ugy a maguk, mint számos közeli és távoli rokonaik nevében a váratlanul bekövetkezett nagy veszteség által lesujtva, szivük legmélyebb fájdalmával tudatják, hogy felejthetetlen, drága kis leányuk O l a s z I r é n k e folyó hó 27-én reggeli 8 órakor két és fél éves korában, rövid szenvedés után jobblétre szenderült. Ő boldog, mert édesen alszik, de a mi sziveinkbe vérző seb fakadt. A drága kis angyal hült tetemeit f. hó 29-én, szombaton d. u. 3 órakor fogjuk a róm. kath. egyház szertartása szerint a helybeli reformátusok temetőjébe elhelyezni. Az ártatlan kis angyal emléke legyen áldott! Székely-Udvarhelyt, 1900. szeptember hó 27-én. — A korán letört bimbó elhantolása általános részvét mellett tegnap délután volt.

— **Papi beköszöntő.** Baczó Lajos Bethfalvára megválasztott ev. ref. lelkész — mint értesülünk — október hó 14-én tartja beköszöntőjét nevezett községben.

— **A lentermelés érdekében.** A kórós lennek nagyobb arányokban való termelése, illetve nagyobb birtokosok termelésébe való fölvétele végett a kereskedelemügyi minisztérium utasitotta az államvasutak igazgatóságát, hogy a hazai vasuti állomásokról Szepes-Olaszi és Tany-Nemes-Ócsa vasuti állomásokra az ottani lenbeváltó és feldolgozó telepek czimére teljes kocsirakományban feladásra kerülő, sajtolt vagy sajtolatlan állapotban szállitandó száraz lenkóró küldemények után kocsi- és fuvarlevelenkint legalább 10.000 klgr. (100 q.) sulyért való dijfizetés mellett az I. kivételes dijszabás tételei alkalmaztassanak s egyuttal a kassa-oderbergi vasut igazgatóságát is fölhivta, hogy saját vonalaira nézve is az I. kivételes dijszabás tételeit engedélyezze. E dijtételek alkalmazása esetén például Fiume vasuti állomásról Tany-Nemes-Ócsa állomásra 100 klgr. szállitásáért 142 filléres dijtétel érhető el, vagy például Székely-Udvarhelytől Szepes-Olasziig 197 fillér, közelebbi állomásoknál a dijtétel fokozatosan csökken. Jövőben tehát 5—6 holdnál nagyobb területen már érdemes lesz a megjelölt beváltótelepek számára a len-kórót termelni.

— **Hirtelen halál.** Bartók Gyula, a helybeli kir. törvényszéknek csak most kinevezett egyik aljegyzője — tegnapra virradó éjjel megfuladt. Reggel halva találták a lakásán.

— **Homoród-Jánosfalván** a f. hó 16-án tartott ezeréves emlékfelavatási ünnepélyt követő, s az alakulóban levő községi olvasókör javára rendezett tánczmulatságon következő felülfizetések történtek: Török Lajos 3 kor. 20 fill.; Kiss Jenő, László Zsigmond 2—2 kor.; Ürmösi Károly, Bedő József, Herbeth Károly, Hubálek Lajos 1 kor. 60 fill.—1 kor. 60 fill.; Kiss György 1 kor. 20 fill.; Lajos Mihály 1 kor. 20 fill.; Peterfi Áron, Benedek András, Sikló Elek, Vas István 1—1 kor; Klőr Vilmos 60 fill.; Péter Sándor, Nagy Gyula 40—40 fill.; Benedek Mózes, Gergely Mózes, Gotthárd János, Márkos András, Márton Dénes, Mezei Dénes, Mezei Hektor és Sándor Ferencz 20—20 fill. — Összesen 22 kor. 60 fill. A midőn ezeket e helyen nyugtázni kivánom, nem mulaszthatom el a rendező bizottság nevében szives köszönetemet nyilvánitani azoknak, a kik fennt jelzett adományaikkal a nemes czélt pártolni szivesek voltak. Ürmösi Károly, h.-jánosfalvi unitár lelkész.

— **Köszönetnyilvánitás.** Kik feledhetetlen drága kis leányunk elhunyta alkalmával a borzasztó csapás által okozott fájdalmunkat enyhitették, fogadják leghálásabb köszönetünket. Olasz Gyula és neje.

— **Helyreigazitás** A törvényhatósági bizottság közelebbi közgyüléséből hozott tudósitásunkba tévedésből volt emlitve, hogy a homoródi járás két állatorvost nyer, mert határozatilag csak egy van javaslatba hozva.

A p r ó h i r d e t é s e k.

(E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betüvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.)

Jegyző urak szives figyelmébe ajánljuk, hogy községi képviselőtestületi rendes és rendkivüli közgyülések összehivására szükséges nyomtatvány is kapható a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvnyomdája) Székely-Udvarhelyt.

Kiadó, azonnal elfoglalható, e g é s z s é g e s környezetben ujonnan épült, k ü l ö n u d v a r r a l, k e r t t e l biró l a k á s. Három szoba, konyha, kamara, nagy pitvar és alatta földi pinczével, egyik igen nagy, valamely mühelynek alkalmas sütőház, tyukól, egy istálló, sertésól, fatartó, stbbiből áll. Kiadó több évekre. Bővebb felvilágositást nyujt Nagysolymosi K o n c z Á r m i n gyógyszerész. K o n y h a k e r t é s z e t n e k igen alkalmas kut az udvaron.

Kiadó lakás a templomtéren. Négy szoba, két utczai szoba, egyik nagy vaserkélyes-, két udvari szoba. előszoba konyha, kamara és hozzá tartozókból álló lakás kiadó és a z o n n a l e l f o g l a l h a t ó. A lakás meg is osztható, három szoba, konyha és hozzávalók, meg egy-egy szoba és előszobás lakás á. Értekezhetni Nagysolymosi Koncz Ármin ur gyógyszertárában.

Felügyelőnek, intézőnek, irodai munkákra szép irásu, számadás vitelre képes, g a z d a s á g i ismeretekkel biró erélyes és megbizható, a városon helyi és személyi ismeretekkel biró egyén azonnal felfogadtatik. Fizetési igényét, képesitését, esetleg eddig nyert bizonyitványai másolatát tartalmazó saját kezüleg irt ajánlatokat e lap kiadóhivatala továbbit „V e l ő t o k“ jelszó alatt.

Tiszta bort, likőröket, rumot venni akarók, kérjenek árjegyzéket Székely-Borkereskedéstől Székely-Keresztur.

Faeladási hirdetés. A firtosváraljai unitárius egyház tulajdonát képező erdő 41.96 kataszteri hold területén kihasználatra törzsenkint kibélyegzett bükkfák Firtos-Váralja egyházközség gondnoka házánál **1900. évi október 28-án** d. e. 11 órakor nyilvános árverezés utján fognak eladatni. A korondi m. kir. járási erdőgondnokság hivatalos becslése szerint az eladás alá kerülő faanyag mennyisége 607 köbméter. melynek 70% a hasábfa, 30%-a ág és galyfa. Kikiáltási ár 825 korona. Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át az árverést vezető kezéhez készpénzben lefizetni. A kihasználási határidő 1902. év április hó 1-ig terjed. A részletes becslés és árverezési feltételek a korondi m. kir. járási erdőgondnokságnál Székely-Udvarhelyen és alulirottnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Kelt Firtos-Váralján, 1900. évi szeptember 5-én. Az unitárius egyház képviseletében: **Máté Lajos,** lelkész. **András Mózes,** gondnok.

Esztergályos. Székely-Udvarhelyt, a Kossuth utczában levő mühelyében **B a l á z s K á r o l y,** Budapesten kiképezett esztergályos-mester készit: mindenféle esztergályos munkát bármily finom kivitelben. Esztergályos butorok és butorrészek, konyhai kellékek a legjobb minőségben, hordócsapok versenyképes áron és pontos kiszolgálás mellett.

Képes levelező-lapok legnagyobb választékban a „Székely - Udvarhely“ kiadóhivatalában kaphatók.

Calcium carbidot legelőnyösebben szállit a bosznia villamos müvek magyarországi vezérképviselője; valamint **szabadalmakat** is kieszközöl és a kiválóbbakat értékesiti; ugyszintén mindennemü gépészeti és elektrotechnikai berendezést pontosan küld: **Takács Győző és Társa** mérnöki iroda Budapest, VIII. Szentkirályi-utcza 10. sz.

É L E T

K Ö N Y V E.

Ingyenes gyógymód.

E d d i g g y ó g y i t h a t a t l a n b e t e g s é g e k i s f e l t é t l e n ü l g y ó g y i t h a t ó k.

Ára 2 korona.

Kapható: a **„Székely-Udvarhely“** kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedése, könyv- és ujságkiadónál) Székely-Udvarhelyt.

Szerkesztői üzenetek.

B. M. H.-Jánosfalván. Az algyógyi kirándulásról küldött észrevételeit jövő számunkban közöljük.

Ö. J. Köszönjük. Ez alkalommal magunk részéről nem használhatjuk. Teljesitettük; eredményét nem láttuk.

HIVATALOS RÉSZ.

Körözés. Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 16536—900 alisp. Székely-Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirré tétel véget értesitem, hogy H.-Oklándon a Heveder nevü vágtérben folyó hó 14-én felfogatott egy 4 éves pej, herélt ló, melynek homloka holdas, mindkét hátsó lábsiklója fehér, mindkét füléből elöl és jobb füléből hátul kivan vágva; továbbá felfogatott ugyanakkor egy négy éves barna kancza, melynek hátsó jobb lábsiklója fehér, mindkét füléből elől kivan vágva. Sz.-Udvarhelyen, 1900. évi szeptember hó 23-án. Alispán helyett: Gróf Lázár főjegyző.

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 16518., 16535., 16537, 16421., 16563., 16418., 16417., 16346., 16345., 16343., 16344., 16538., 16693—1900. alisp. szám. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi községi elöljáróságnak. Azonnali közhirré tétel végett értesitem, hogy Dálya község egy udvarában takonykór állapittatván meg. a zárlat elrendeltetett. Továbbá H. Szt Márton község bival-állományában bivalvész; H.-Szt.-Pál község sertésállományában sertésvész; Kis-Küküllővármegye Szancsal község szarvasmarha-állományában járv. jell. lépfene és ugyanazon vármegye Harangláb község sertésállományában sertésvész lépvén fel, a vonatkozó zárlatok elrendeltettek. Ülke és Szent-Tamás községek sertés állományaiban a sertésorbáncz; Homoród-Szent-Márton, Homoród-Okland, Ége, H.-Karácsonfalva, Füle, valamint Kis-Küküllővármegyében B.-Besenyő községek sertésállományaiban járványosan uralgott sertésvész megszünvén, a vonatkozó zárlatok feloldattak. Székely-Udvarhely, 1900. szept. 25. Alispán helyett: Gróf Lázár, főjegyző.

Hirdetések.

Udvarhelyvármegye sz.-udvarhelyi járás főszolgabirája.

Szám 7284|900. szb.

Pályázati hirdetmény.

Az elhalálozás folytán megüresedett farkaslaki körjegyzői állásra, melyhez Farkaslaka székhellyel, Farkaslaka, Bogárfalva, Malomfalva és Szent-Lélek községek tartoznak pályázatot hirdetek.

Javadalmazása következő:

1.	Fizetés	800	korona.
2.	Lakbér	140	„
3.	Iroda átalány	60	„
4.	Uti átalány	200	„
5.	Levélhordatási dij	180	„
	Összesen	1380	korona.

6. A magán munkálatokért szabályrendeletileg megállapitott dijak szedhetési joga.

A mennyiben a megválasztandó jegyző egyuttal anyakönyvvezetővé is kineveztetik, ezen teendőkért 200 korona tiszteletdij és az anyakönyvi dologi kiadásokra 100 korona javadalmazásban fog részesittetni.

Felhivom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a szerint felszerelt és eddigi alkalmaztatásuk s erkölcsi magaviseletükről szóló okmányokkal kiegészitett folyamodványaikat hozzám **folyó évi október 10-ig** adják be.

A választás Farkaslaka községben később kitüzendő napon fog megtartatni.

Sz.-Udvarhelyt, 1900. szeptember 17-én.

Demeter,
főszolgabiró.

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Faeladási hirdetés.

Földmívelésügyi m. kir. miniszter úr 5 nagyméltóságának 1900. évi 11858/II. számu magas rendelete értelmében közhirré tétetik, hogy a bogárfalvi közbirtokosságnak a II-ik határrészben fekvő erdejéből a korondi m. kir. járási erdőgondnokság által törzsenkint kihelyezgetett 300 darab fenyőfa Bogárfalva község házánál **1900. évi szeptember 30-án** délelőtt 10 órakor nyilvános árverésen el fog adatni.

Az eladás alá kerülő 300 drb mészaki czélokra alkalmas fenyőfa köbtartalma mintegy 462 köbméter kikiáltási ára 82% korona. Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át az árverést vezető kezéhez készpénzben lefizetni. Kihasználási határidő három hónap. A részletes becslés és árverési feltételek a korondi m. kir. járási erdőgondnokságnál Székely-Udvarhelyen és alulirottnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Bogárfalván, 1900. évi szeptember hó 15-én.

A közbirtokosság képviselőtestülete:

Nyisztor János,
elnök.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek *valódiságáért* teljes felelősséggel szavatol:

FERNENGEL ✻ GYULA

jóhirü pincéjéből **Székely-Udvarhelyt** (Kossuth-utcza) kapható a következő előnyös árakban:

Nagyban 56 literen felül hektoliterenkint 36 koronától 140 koronáig.

Kicsinyben literenkint 56 fillértől 2 koronáig 80 fillérig.

Részletes árjegyzék, minta ingyen és bérmentve.

BACZÓ LÁSZLÓ

férfiszabó üzlete

Székely-Udvarhelyt, Főtér, a Gyeryánffy-féle kereskedéssel szemben.

Pontos kiszolgálás! Szolid árak!

Van szerencsém a m. t. közönség szives figyelmét nagy választéku legdivatosabb raktáron tartandó férfiruha szövetekkel felszerelt *férfiszabó üzletemre* tisztelettel felhivni. — Azon körülmenynyel hogy a budapesti első szabóiskolát sikeresen végeztem, teljes biztositékot nyujt a m. t. közönségnek, hogy pontos és izléses ölönyöket vagyok képes előállitani. Ezzel és lelkiismeretes kiszolgálásommal igen tekintélyes vevőkört sikerült megnyerhetnem. Köszönetet mondok a szives pártfogásért, kérem azzal továbbra is megtisztelni kegyeskedjenek.

Továbbá van szerencsém a m. t. közönség becses tudomására hozni, hogy az őszi és téli idényre egészen friss legjobb minőségü szövetekkel raktáromat dúsan kibővitettem.

Kész szolgálattal!

BACZÓ LÁSZLÓ
férfiszabó.

Hazai és angol szövetek! Csinosság és tartósságért jótállás!

PANAJOTH ALBERT

MŰLAKATOS
TECHNIKAI MŰHELYE.

SZÉKELY-UDVARHELYT. — KOSSUTH-UTCZA 44.

A t. közönséget van szerencsém értesiteni, hogy jó nevü üzletemet a jelenkor igényeinek megfelelőleg berendeztem s állandóan raktáron tartok **valódi Singer** és **Medium** (poszto-varró). **Viberatis arikahajos** és **horvarró Hové**, valamint **szabó gépeket**, melyek már többeket föllilmultak. Valódi acélczépelmet **10 évig jótállok** s vevőimet azon kedveznényben részesitem, hogy a **nálam vásárolt gépeket ingyen javitom.** A varrógépek raktáromon 33—100 frtig kaphatók.

A legünomabb **angol kerékpárok** és **kerékpár-kellékek állandóan nálam** legolcsóbban kaphatók. Raktáron tartott **gépelmért 2 évig jótállok, 1 és fél óra alatt** kerékpározni bárkit megtanitok.

Villamos-jelző készülékek, villamos csengők, telephonok, vizvezetéki berendezések a legolcsóbb árak mellett eszközöltetnek.

Monarch-féle gépek 100 frt. Pesoch-gépek 140 irttol 200 irtig kaphatók.

Bármily gépek javitását, lakatos munkák, épületvasalások (rácsozatok), sirkeritések készitését saját vagy idegen minták után elvállalom és pontosan teljesitem.

Tüzelők (takarékfüzhelyek) nagy választékban, kedvező árak mellett, esetleg előnyös részletfizetésre

Teljes tisztelettel:

Panajoth Albert.

A BŐRIPAR-SZÖVETKEZET

SZÉKELY-UDVARHELYT, Kossuth-utcza.

Tagjainak keresete-, hitele- és üzleti érdekeinek előmozditását tüze feladatául. Ajánlja **az erdélyi részekben páratlanul álló** olcsóságu és kitünő **czipőfelsőrészeit** minden alaku czipőkhöz. Raktáron vannak és mindig a legkivánlobb minőségben kaphatók: I., II., III-szor ültetett ökör- és bivaltalpak 90 - 1.35-ig. Angol talpbélés, cseres hasitott, bocskor talpak, Teheér- pillingr és borjubőrök (fekete és vörösek). Különféle legfinomabb zergék. Csézmai- és czipőbélések minőfélés szinben (juhbőr). Legfinomabb szatén és lag, kidbőr, franczia sevro, orosz lag. Szijjazrtók részére blank és szines juhlag minden szinben. Czipő- és csizmakellékek a legnagyobb választékban. Szarvashőr fekete és koesinoso. Ponyvák mérték után megrendelhetők. *Czipőkészitők és zárgyczipőkhöz legolcsóbban itt kaphatók.* E szövetkezetnek rendes tagja lehet s az összes előnyökben részesül, ki legalább egy részvényt vesz s azt évi 2 koronás összegekben pontosan fizeti. Egy részjegy ára 40 korona. Felvételre bármikor lehet lentkezni a szövetkezet helyiségében.

Uj! Uj! Különös figyelemre méltó. **Uj!**

A nagyméltóságu m. kir. honvédelmi miniszterium által hivatalosan jónak és czélszerünek ismertetett el,

KÖSZÖNETNYILVÁNITÁS.

Ő fensége Salvator Lipót főherczeg udvarmesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi fensége Szalvátor Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbest-talppal bélelt czipőkkel. Ő fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta a czipőket és érezte, hogy lábai nem fáradnak ugy el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadászczipőt, hogy annak a mintájára készitessék másokat asbest-talpbélessel ugyszintén a czipészmél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadász-czipők ép oly jók lesznek, és ép oly megfelelők, mint megfelelők voltak a szalon-czipők.

Zágráb, 1898. julius 8. **Krahl,** huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur! Az asbest-betétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, hogy — azt hiszem — lábbujon semmi további orvoslást nem igényel.

Szives tanácsát köszönő nyilatkozatával a czipészmél s aztán küldjék ide.

tisztelő hive
Wekerle Sándor.

Dánoson, 1897. szeptember 17.

Köszönetnyilvánitás Cho . . . Olga grófnő udvarhölgytől.

Önjuk lábainkat a melegtől, nedvességtől és izzadástól.

Nincs többé lábfájás!

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem börkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés. Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki czipőjét dr Högyes-féle, az egész világon szabadalmazott asbest-talpbélés-el látja el.

Kettős vastagságu 2 kor. 40 fill egyszerü 1 kor. 20 fill., homoktalp 80 fill., gyermekeknek fele.

Az asbest-talpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a **cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállitott.**

Viszonteladóknak megfelelő árengedmény

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositások, prospektusok és közönetnyilvánitások ingyen.

Az asbestáru-gyár képviselete:

***Bőripar-szövetkezet** Székely-Udvarhelyt, Kossuth-utcza.*

A párisi világkiállitáson bronz-éremmel kitüntetve.

KÉSZ CZIPŐK

Orbán, Nagy és Tamás **czipész üzletében Székely-Udvarhelyt** a legnagyobb választékban, általánosan elismert legjobb és legolcsóbban kivitelben kaphatók urak, hölgyek és gyermek részére. — Ügyszintén elvállal minden e szakmába vágó, legkényesebb igényeket is kielégitő megrendeléseket, javitásokat *teljesen versenyképes árak mellett. Vidéki megrendelőknek tetszés használt czipő beküldése után legpontosabban és gyorsan, utánvétel mellett eszközöltetnek. Nem alkalmas árak készséggel visszavétetnek és kicseréltetnek. — Készitményeinkért czégünk jó hirneve kezeskedik.*

Szives pártfogást kérve

Orbán Nagy és Tamás
czipészüzlete Székely-Udvarhelyt.

Nagy lámpa raktár.

A helyi és vidéki

épitkező közönséget

ez uton van szerencsém értesiteni, hogy mindenféle üvegezéseket a legutányosabb árak mellett elvállalok.

A munkálatoknak **pontos** és **gyors** kivitelét kezességet vállalok, valamint arról is kezeskedem, hogy a legkózönségesebb üvegtáblaim is csehországi sima, fehér üvegek, tehát a legkényesebb igényeknek is megfelelek. — Továbbá van szerencsém egész ujonnan berendezett **porczellán-, füszer- és lámpa-üzletemet** a helyi és vidéki közönség szives pártfogásába ajánlani.

A nagyérdemü közönség szives megrendelését kérve, vagyok

teljes tisztelettel:

Szentpétery Gergely.

Legjutányosabb árak.

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt 1900.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.